

З ІСТОРІЇ ЗАПОЧАТКУВАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

Харик Т.Б.

*Інститут природничих наук ДВНЗ Прикарпатський національний
університет ім. В.Стефаника (м. Івано-Франківськ)*

Однією з провідних галузей сільського господарства Східної Галичини було і залишається тваринництво. Пошук шляхів підвищення його продуктивності має давні історичні корені.

У XVIII ст. по всій території Європи стрімко поширювалися інфекційні хвороби тварин (епізоотії). Це спонукало тогочасних лікарів до пошуку нових шляхів у справі дослідження, профілактики і ліквідації хвороб тварин. Саме епізоотії в широких масштабах зумовили нагальну потребу в створенні відповідних закладів для підготовки кваліфікованих ветеринарних лікарів. Не менш важливою причиною для їх виникнення було підвищення рівня тогочасного рільництва і покращення розведення тварин.

Перша в світі ветеринарна школа була відкрита 2 січня 1762 р. у передмісті Ліона. Засновник – Клод Буржела. Згодом, аналогічні ветеринарні школи почали виникати в різних країнах Європи.

Варто зазначити, що Австрія ретельно взялася за створення власної ветеринарної школи. Перейняти досвід, з Відня, на навчання в Ліон, за розпорядженням імператриці Марії-Терезії, було направлено придворного ветеринарного лікаря Л. Скотті, аптекаря Е. Менгманна, ветеринарного лікаря Й. Геллера. Згодом, у 1767 р. було офіційно створено Віденську цісарсько-королівську школу для лікування й опікування кіньми за зразком та методами навчання Ліонської королівської ветеринарної школи. Курс навчання тривав два роки.

З 1772 р. Східна Галичина входила до складу Австрії. З цього часу і на основі навчальних та наукових засад Віденської ветеринарної школи започатковано ветеринарну освіту, науку та дослідну справу в краї. В 1784 р. у Львівському університеті було чотири факультети: теологічний, філософський, юридичний і медичний. Розвиток ветеринарної освіти і науки в Галичині тісно пов'язаний з медичною. Цісар Австрії Йосиф II мав намір за зразком французької ветеринарної школи в Ліоні, одночасно з Віденською ветеринарною школою, відкрити ветеринарний навчальний заклад також у Львові, однак обмежився відкриттям ветеринарної кафедри при медичному факультеті.

Завідувачем кафедри заразних хвороб тварин (ветеринарії) був професор Ю. Хмель. Розвиток ветеринарної освіти, науки та дослідної справи в Східній Галичині починається, власне, з його діяльністю у Львові. Був спеціалістом у галузі фармакології, епізоотології, фізіології та хірургії. Автор перших праць з ветеринарії. Особливу увагу заслуговує актуальний на той час трактат «Про фасціольоз серед великої рогатої худоби та овець в Галичині» та праця «Про споживання м'яса здорових і хворих тварин, а також про загальні симптоми

хвороб, що найчастіше зустрічаються серед рогатої худоби, овець та свиней як на живому, так і на мертвому тілі».

У 1785 р., за видатні заслуги, Ю. Хмелю надано звання доктора ветеринарії, цього ж року він став надзвичайним професором із ветеринарної медицини. За роки своєї науково-педагогічної діяльності виховав багатьох ветеринарних лікарів і вчених. Так, тільки за 1791–1796 рр. магістрами ветеринарної медицини стали 13 випускників університету і ветеринарними лікарями – понад 40 осіб.

Отже, кафедра ветеринарії належала до школи (студії) для хірургів та акушерів при медичному факультеті. Мовою викладання тут була латинь, рідше німецька, навчання тривало 4 роки. 1788 р. виявився фатальним для медичного факультету: на пенсію пішли три професори; на всіх курсах медицину вивчало не більше семи студентів, тому у Відні було вирішено тимчасово ліквідувати ту частину медичного факультету, де навчали медиків, а залишити ту частину факультету, де навчали хірургів, ветеринарів та акушерів. У 1805 р. Львівський університет, як вищий навчальний заклад перестав існувати.

Слід визнати, що попри всі успіхи та невдачі, кафедра ветеринарії Львівського університету заклала міцний фундамент для подальшого розвитку ветеринарної освіти, науки та дослідної справи в Східній Галичині, була першою такого роду на території Східної Європи.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ 1980-х рр.

Черниш О.О.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)

На початку 1980-х років перед аграрним сектором економіки України постала складна проблема, вирішення якої вимагало широкомасштабних і ефективних заходів. Потрібно було не лише усунути диспропорцію між попитом та пропозицією на продукти харчування, а й забезпечити перехід сільськогосподарського виробництва на якісно новий науково-технічний та соціально-економічний рівень. Неєфективний розвиток сільського господарства УРСР протягом зазначеного періоду був зумовлений істотними деформаціями у суспільно-політичному та соціально-економічному житті УРСР, які були породжені диктатом держави, розростанням бюрократичного апарату, дискримінаційною, не на користь українського села, державною інвестиційною, заготівельною, ціновою та податковою політикою, спотвореними політичними та економічними відносинами центру і республік. Українське село фактично перетворилось у донора індустрії [1, с. 11].

Стан сільського господарства повною мірою залежав від того, яку політику стосовно нього проводила держава. У другій половині 1960-х рр. відбулося чотири пленуми ЦК КПРС, на яких обговорювалися питання